

Arkivsaksnr.:

2022/1331

Dokumentdato:

24.02.2022

Styre:

Universitetsstyret

Styresak:

20/22

Møtedato:

10.03.2022

Mobilisering til Horisont Europa

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Styresak 99/20, [Forskning – aktivitet og gjennomslag i EU og Forskningsrådet](#)
- Styresak 14/21, [Fremragende forskning](#)
- Styresak 59/21, [EU – status for arbeidet på UiB](#)
- Styresak 119/21, [Status for innovasjonsarbeidet ved UiB](#)

Saken gjelder:

Horisont Europa er EUs største forsknings- og innovasjonsprogram noensinne, med € 95,5 milliarder i budsjett i perioden 2021-27. UiB har hatt god uttelling i forrige rammeprogram, Horisont 2020,¹ og hentet inn € 98 millioner til i alt 170 prosjekter. UiB hadde økende uttelling i de siste årene av programmet, og var i 2018, 2019 og 2020 den institusjonen som innhentet flest forskningsmidler per vitenskapelige årsverk fra EU² blant 21 norske statlige universiteter og høgskoler i Norge.

Horisont Europa gir gode muligheter for ny banebrytende forskning, bygge opp forskningsmiljø, få frem nye talenter og bygge ut tverrfaglige og internasjonalt samarbeid. Programmet finansierer en rekke ulike prosjekter og aktiviteter, inkludert grunnforskning, infrastruktur, prosjekter innen anvendt forskning og innovasjon, mobilitetsprogrammer og nettverksaktiviteter, men deltagelse gir også muligheter for faglig utvikling og samarbeid med forskere ved de fremste institusjonene i Europa og verden for øvrig.

Denne saken har som mål å vise hvilke muligheter som ligger i Horisont Europa, og hvordan UiB prøver å legge til rette for at flere forskere blir motivert til å søke midler fra forskningsprogrammet.

Forslag til vedtak:

Styret tar saken til orientering.

Robert Rastad
universitetsdirektør

24.02.2022/Birgit Falch, Vivil Valvik Haraldsen, Vibeke Kyrkjebø Irgan/Benedicte Løseth
(avd. dir)
Vedlegg: Saksfremstilling

¹ [What is Horizon 2020? | Horizon 2020 \(europa.eu\)](#)

² [Disse hentet hjem mest penger fra Horisont 2020 \(khrono.no\)](#)

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
20/22

Møtedato:
10.03.2022

Arkivsaksnr.:
2022/1331

Mobilisering til Horisont Europa

Bakgrunn

EU satser stort på forskning og innovasjon. Norge har siden 1994 deltatt fullt ut i det europeiske forsknings- og innovasjonssamarbeidet på grunnlag av EØS-avtalen. Avtalen gir norske forskningsmiljøer muligheten til å delta i verdens største forsknings- og innovasjonsprogram, Horisont Europa, på lik linje med institusjoner fra EUs medlemsland. Dette gir norske forskningsmiljøer tilgang til verdifulle, internasjonale forskningsmiljø, nettverk og forskningsinfrastrukturer.

Mange akademiske institusjoner har nå satt seg tydelige og ambisiøse mål for sin deltakelse i det europeiske rammeprogrammet. En stadig større andel av norske forskningsmidler kanaliseres inn til Horisont Europa som er blitt en stadig viktigere kilde til å kunne realisere egen forskning og bygge opp nye fagmiljø.

UiB jobber både med å påvirke innhold og retning i konkrete arbeidsprogram og utlysninger slik at de i størst mulig grad treffer fagmiljøene, i tillegg til å legge til rette for å mobilisere flere forskere til å søke finansiering fra EU for å kunne gjennomføre sin forskning.

Hva inneholder Horisont Europa?

Programmet er delt inn i tre ulike pilarer³.

1. Excellence - fremragende vitenskap: Her videreføres satsninger på banebrytende, nysgjerrighetsdrevet forskning under Det europeiske forskningsrådet (ERC), mobilitetsvirkemidler under Marie Skłodowska-Curie Actions og forskningsinfrastruktur.

2. Globale utfordringer og konkurransedyktig næringsliv. Det store vekstpotensialet finner man i pilar 2 som er den desidert største delen av programmet.

Mer enn halvparten av budsjettet for Horisont Europa er foreslått avsatt til søyle to. Her etableres det seks brede klynger som viderefører satsinger på samfunnsutfordringer og industrielt lederskap (muliggjørende teknologier) i Horisont 2020. Under søyle to blir det finansiert tematisk forskning og innovasjon i samarbeidsprosjekter. Horisont Europa er foreslått avsatt til søyle to. Fra denne søylen vil også satsinger på missions og partnerskap bli finansiert.

³ <https://www.forskningsradet.no/eus-rammeprogram/horisont-europa/fakta-om-horisont-europa/>

3. *Innovativ Europa*: Her er den viktigste nysatsingen etableringen av Det europeiske innovasjonsrådet (EIC) som har flere ulike programmer. Under søyle tre etableres det også en satsing for å bygge bedre økosystemer for innovasjon, og det settes av midler for videreføring av Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi (EIT).

Pillar 1 – Fremragende vitenskap

For et forskningsintensivt breddeuniversitet som UiB har det stor betydning å utvikle fremragende fagmiljøer, og ERC er derfor et særlig viktig virkemiddel.

ERC ble etablert som en del av EUs rammeprogram for forskning og innovasjon i 2007, og regnes som den fremste europeiske finansieringsinstitusjonen for fremragende forskning. ERC investerer i nyskapende og fremragende forskning

Å motta et ERC stipend gir internasjonal prestisje, og tid og finansielle muligheter til å utvikle ny og grensesprengende forskning. UiB har hatt et jevnt, men begrenset tilfang av nye ERC-stipend i perioden 2014-2020, men har sett med bekymring på at særlig UiBs antall søknader til ERC Starting Grants har vært synkende fra 2018, og at det samtidig ikke har blitt innvilget nye stipend siden 2018.

UiB jobber nå med å motivere flere forskere i bredden av UiB, og på alle nivå, til å søke. Særlig Starting Grants for yngre, lovende forskere er viktig i et langsiktig perspektiv for UiB for å utvikle og beholde de beste forskerne.

Arbeidet med å mobilisere flere forskere til å søke ERC skjer i fagmiljøene, og UiB ser nå på ulike mekanismer som kan bidra til å motivere flere forskere til å søke et ERC stipend. I FU 26.01.22, var mobilisering til ERC en viktig drøftingssak. Forskningsutvalget peker blant annet på betydningen av at ledere motiverer og legger til rette for at unge søkere kan bruke tid på søknadsarbeid, at instituttene i større grad må motivere de unge forskerne, og sammen med dem legge et faglig utviklingsløp. Flere har pekt på at det er viktig at yngre forskere tidligere forsøker seg på ERC Starting Grants og innstiller seg på å søke flere ganger før det er har gått 7 år etter avlagt doktorgrad. Mange er også opptatt av å følge opp avslag på en bedre måte, både for å normalisere dette og for å støtte opp om nye muligheter. UiB vil fortsette å følge utviklingen på ERC nøye fremover.

Mobiliserings- og karriereprogrammet, MSCA, inneholder ulike virkemidler for mobilitet for talentfulle forskere som er tidlig i sin karriere. UiB vil fortsette å mobilisere for at flere fagmiljø kan nyttiggjøre seg av mulighetene i programmet.

Virkemidler i ERC:

- ERC Starting Grants: for lovende forskere tidlig i karrieren, 2-7 år etter avlagt doktorgrad.
- ERC Consolidator Grants: for mer erfarne forskere, 7-12 år etter avlagt doktorgrad.
- ERC Advanced Grants: forskere som har drevet betydelig og original forskning i mer enn 10 år
- ERC Synergy Grants: to til fire toppforskere fra ulike fagfelt som må samarbeide for å kunne løse et fremragende forskningsprosjekt
- ERC Proof of Concept: For vitenskapelig ansatte som har allerede har mottatt et ERC

Proof of Concept – fra excellent forskning til innovasjon

For vitenskapelig ansatte som har mottatt et ERC er det muligheter å søke om finansiering til utprøving av radikale, nye ideer med et innovasjonspotensiale. Ordningen, Proof of Concept⁴, er et virkemiddel som er utviklet for å støtte oppunder nettopp dette. Ordningen gir støtte til ulike metoder og utprøvinger som kan brukes til å videreutvikle en innovativ idé. Ordningen er foreløpig ikke så godt kjent i fagmiljøene ved UiB, og det viser at det ligger et potensial for UiB å sammen med forskere som har ambisiøse prosjekter se på ordninger som støtter oppunder radikale ideer med innovasjonspotensiale.

Pillar 2 - Globale samfunnsutfordringer – tematisk forskning og innovasjon

Under Pilar 2 er det etablert seks brede tematiske klynger (clusters) som viderefører satsningene på samfunnsutfordringer og industrielt lederskap i Horisont 2020 (1) *Health*, 2) *Culture, Creativity and Inclusive Society*, 3) *Civil Security for Society*, 4) *Digital, Industry and Space*, 5) *Climate, Energy and Mobility*, 6) *Food, Bioeconomy, Natural Resources, Agriculture and Environment*).

Disse programmene er store, tverrfaglige og utfordringsdrevet i innretningen, og det kan være utfordrende for forskere å se den bredden av muligheter som ligger i programmet. Arbeidsprogrammene i denne pilaren er på over flere tusen sider, fordelt på 700 ulike utlysninger. UiB opplever en økende interesse fra flere fagmiljø om å se nærmere på mulighetene som ligger i disse tematiske utlysningene, samtidig som det også er flere fagmiljø som opplever at de ikke finner utlysninger som er relevante for sin forskning.

Nye verktøy

UiB har utviklet et nytt digitalt støtteverktøy med et brukervennlig grensesnitt som skal bidra til en enklere visuell oversikt slik at forskerne lettere finner relevante utlysninger, uten å måtte lese gjennom store mengder dokumentasjon innen hvert arbeidsprogram. Målet er at verktøyet også skal gjøre det lettere for forskere å identifisere andre fagmiljø som de kan samarbeide med. Verktøyet skal nå kvalitetssikres og videreutvikles sammen med fagmiljøene for å få med fagbredden til UiB i den videre utviklingen. Målet er å lansere dette for fagmiljø og forskningsstøtteapparatet i mai og følge opp med tilbud om kurs og samlinger for fagmiljø og administrasjon.

UiB ser nå på ulike metoder for å støtte opp under vekst i søknader og prosjekter, og er i gang med å utvikle kurs knyttet til blant annet *søknadsutvikling* og *prosjektdrift*. Det er også i gang et arbeid med å utvikle bedre nettsider med oversikter over maler, sjekklister, søknadsinformasjon med mer.

Påvirkning av arbeidsprogram og utlysninger

På EU-nivå styres Horisont Europa gjennom Strategisk plan. Den nåværende planen gjelder fra 2021 til 2024, og det skal utarbeides en ny strategisk plan for årene 2025-27. Her vil UiB komme med innspill, slik at vi kan bidra til å justere innretningen på programmet og få inn nye faglige perspektiver. Brusselkontoret jobber særlig med å legge til rette for dette ved å knytte kontakter, følge med på program og frister på høringer og annet, og svært mange abonnerer på det ukentlige nyhetsbrevet fra Charlotte Eide som leder Brusselkontoret.

⁴ [Proof of Concept | ERC: European Research Council \(europa.eu\)](https://erc.europa.eu/)

Pillar 3 – Innovativt Europa

Under denne pilaren er Det europeiske innovasjonsrådet (EIC), - den store nyvinningen som skal styrke mulighetene for å etablere oppstartsbedrifter og skalere disse opp når de er etablert. Under EIC vil det være muligheter for forskere ved UiB å søke finansiering til banebrytende og innovative ideer. UiB etablerte i 2021 et nytt innovasjonsprogram, *UiB idé*, som en støtte til utvikling av innovative ideer i en tidlig fase. Et av målene er at UiB sitt eget innovasjonsprogram også skal understøtte forskere som ønsker å søke midler fra denne pilaren. I 2021 var det flere fagmiljø som sendte inn søknad til EIC.

Hvordan legger UiB til rette for økt aktivitet i Horisont Europa?

Den 14. januar arrangerte UiB *Horizon Europe info day @UiB*⁵. Hovedformålet var å formidle informasjon om bredden av muligheter innenfor Horisont Europa, om forskningsstøtten som er tilgjengelig på UiB, og om mulighetene for påvirkningsarbeid og knytte til seg nye internasjonale samarbeidspartnere, blant annet ved hjelp av UiBs Brusselkontor. Til sammen bidro 13 forskere fra UiB med innlegg og i panelsesjoner for å fortelle om sin egen erfaring med å delta i EU-finansierte prosjekter. 250 var påmeldt, fra alle nivå på UiB. Evalueringene av arrangementet var svært gode. Tilbakemeldingene og den store interessen for arrangementet peker på at det er behov for å følge opp med flere aktiviteter.

Planlegging er i gang for nye arrangement til våren og høsten. Her vil det legges opp til minglesesjon hvor forskere kan stille spørsmål og diskutere ideer med andre forskere og det administrative støtteapparatet.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

UiB er et internasjonalt forskningsuniversitet. En sterk deltakelse i Horisont Europa vil bidra til å styrke forskningen i bredden av UiBs fagmiljø.

Når forskere eller fagmiljø ved UiB har ambisjoner om å søke mer eksternfinansiering fra EU for å realisere banebrytende forskning, er det nødvendig for UiB å vurdere hvordan vi kan opprettholde og forbedre den gode tilslagsprosenten i tillegg til å styrke driftsapparatet rundt forskningsprosjektene. UiB vil fortsette å se på hvordan vi kan videreutvikle og støtte opp under gode søknadsprosesser og håndtere en større prosjektportefølje.

24.02.2022/Birgit Falch, Vivil Valvik Haraldsen, Vibeke Kyrkjebø Irgan/Benedicte Løseth (avd. dir)

⁵ [Horizon Europe info day @UiB | Division of Research and Innovation | UiB](#)